

SUNDSVALLS GILLE

MEDELPADS
FORNMINNES-
FÖRENING

1906 ²⁹/₉ 1931

Sundsvalls Gilde

SUNDSVALLS GILLE

MINNESSKRIFT

TILL

MEDELPADS
FORNMINNESFÖRENINGENS

TJUGUFEMÅRSDAG

$\frac{29}{9}$

1931

SAHLINS BOKTRYCKERI - SUNDSVALL 1931

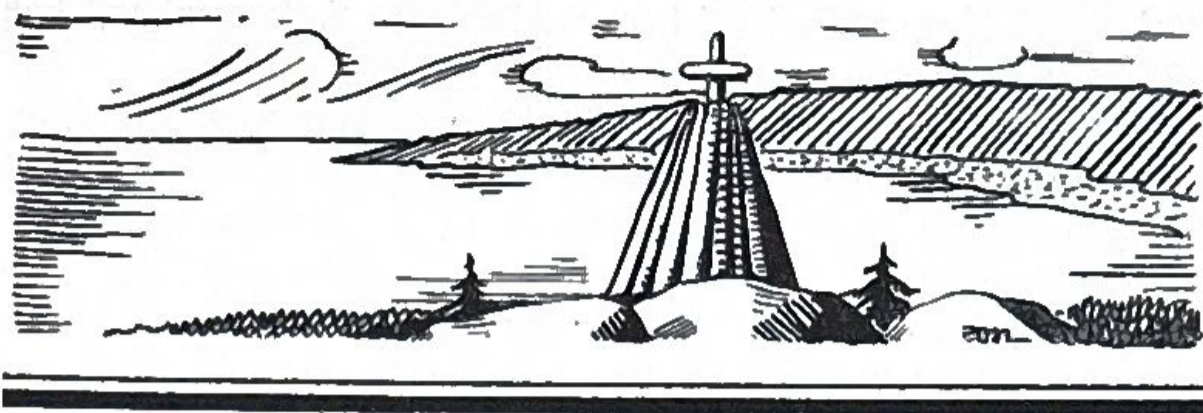
Utgiven genom Medelpads Fornminnesförenings styrelse.

*Minnesskriften redigerad av:
OSCAR FEUK, redaktör.
C. E. HAMMARBERG, intendent.
Redaktionen avslutad 1 september 1931.*

Teckningarna av W. Bodingh och Agda Magnusson.

Klichéer: Bröderna Åkerbloms Kemigr. Anst., Sthlm.

MEDELPADS FORNMINNESFÖRENING 25 ÅR.

EN KORT ÅTERBLICK.

AV OSCAR FEUK.

RUNOSÅNGARENS MANING ÄR OFTA ÅTERGIVEN,
men den förlorar icke på att upprepas:
»Lyssna till den granens susning
vid vars rot ditt bo är fäst!
Prisa gärna andra länder,
anse eget dock som bäst!
Hemmets torva grönskar skärast,
hemmets lund är för vårt hjärta kärast.»

I all sin trohjärtade enkelhet kunna dessa ord tjäna som in-
seglet över all den verksamhet, som har hembygdskunskapen till
sitt föremål. De erinra därom, att det naturligaste av alla sam-
band är det, som binder människan till det hem där hon har sina
dagars upphov. De påminna henne om att modersmålet och fos-
terjorden äro de oförytterligaste av hennes arvedelar, med alla de
förpliktelser och fördelar, vilka må därav härflyta i kraft av eviga
lagar. Hemmets torva må vara karg eller rik: Den binder med
tusen band, och med det starkaste av alla — det som förenar bar-
net med dess moder. Samhörigheten med modersmålet, ja, med
själva stenarna och marken, »där barn jag lekt», skänker den första
grundvalen för människans utveckling. Av den större eller mindre

styrkan och långvarigheten i hennes känsla av detta samband kan hela hennes livsföring bli beroende.

Vi svenskar äro med rätta stolta över det kulturarv vi ha kunnat bevara oförkränkt genom mera än ett årtusende därefter, att Sveriges rike nu är den äldsta statsbildning, som alltjämt äger bestånd i den civiliserade världen, och att de egenskaper, som framför andra kunna gälla såsom särskilt svenska hos den svenska stammen, kunnat utvecklas under frihet från främmande, hämmande ok, vilka varit andra folk pålagda. Detta har hos vårt folk alstrat den tillbörliga vördnad för det framfarna, som tager sig uttryck i ett hos hög som låg utpräglat sinne för tradition. Genom släktled efter släktled hava hos bygdens barn fortplantats minneskatter av enastående rikedom, i saga och tro, i sägen och hävd, i dikt och musik. Trägna forskare hava i stort antal bidragit att för sena tiders barn forma bilden av den svunna tid och sprida ljus över den svenska odlingens fortgång från äldsta tid. Med detta arbete, det må ha utförts av vetenskapsmän med världsrykte eller av de talrika, frivilliga krafter, som äro verksamma överallt ute i bygderna i oegennyttig flit på hembygds kärlekens grund, avbetala vi endast något av den skuld, vari vi stå till de släkten, som en gång bröto bygden kring våra hem.

Vittnesgilla forskare hava bekräftat, att *Medelpad* — om ock det minsta landskapet i det vida Norrlandet, varöver Vreden länge ruvade tung och mörk — äger en sällsynt rik och intressant fornhistoria, liksom landskapets natur mellan de stora älvarna, leende och vän på samma gång som storvulen och full av must och kraft, väl varit ägnad att fångsla inbyggarnes hug. Hembygds känslan har ock varit stark och levande här. Ett av vittnesbörderna om att så varit fallet lämnades för tjugufem år sedan, då i och med bildandet av *Medelpads Fornminnesförening* alla de dittills splittrade strävandena inom hembygdsvärden erhöilo det enande och sammanhållande organ, varav länge gjorts behov.

I ett land med Sveriges stora geografiska utsträckning men tämligen fåtaliga befolkning ha kulturbetingelserna nödvändigtvis varit nog så väsentligt olikartade inom de olika landsdelarna. Sverige är själva storskiftet, som inom sin långa gräns av berg och hav rymmer såväl ortagården och kornbodarna i söder som skogens, bergens och vattnens väldiga kraftkällor i norr. För harmo-

A. Wide.

J. F. Cornell.

E. Berggren.

E. F. Engelstedt.

nien i det hela betingas ett inbördes nära beroende mellan delarna, vilka dock alla likvisst hava sin särart, förnimbar i folkets kynnen lika väl som i landskapens skiftande natur, med ett ord *det medfödda arvet* hos de sinsemellan olika men varandra kompletterande landsdelarna, som det tillkommer en var av dem att icke förspilla. Vården av detta hembygdens arv är hembygdsverksamhetens närmaste och första uppgift. I klar insikt att genom stärkandet av kärleken till och sambandet med hembygden jämväl verka för ett rätt befordrande av det helas väl inskrevo ock Medelpads Fornminnesförenings stiftare i sina stadgar såsom föreningens ändamål tillvaratagandet av

»minnen av alla slag. ägnade att belysa landskapet Medelpads befolknings liv och verksamhet under gångna tider för att därigenom väcka och nära kärleken till hembygd och fosterland.»

Medelpads Fornminnesförenings födelsedag är *den 29 september 1906*, då efter inbjudan av den hängivne hembygdssonen, professor *Anders G. Wide*, ett antal intresserade samlades till ett möte i Sundsvall. Utan lång tövan eller meningsskifte beslöto de närvarande — sedan inbjudaren redogjort för ändamålet med den påtänkta föreningen och planen för dess organiserande samt lämnat en översikt av landskapets fornminnen — enhälligt att bilda Medelpads Fornminnesförening. Att upprätta stadgar samt verka för anslutning till föreningen från provinsens olika delar utsågs en interimsstyrelse, bestående av, utom initiativtagaren prof. Wide, major J. F. Cornell (vilken som ordförande ledde det konstituerande mötet), direktörerna E. Berggren och E. A. Enhörning, lektor G. Adlerz och läroverksadj. E. Collinder, fruarna Svea Drake och Anna Wide samt fröken Karin Brundell, varjämte kronofogde E. F. Engelstedt, bokhandl. J. Sunesson och redaktör H.

Embl. Sundberg.

G. Adlerz.

Karin Brundell.

E. A. Enhörning.

Sällvin (vilken fungerade som sekr. vid det konst. mötet) anmodades biträda interimsstyrelsen i dess uppdrag.

Det förberedande organisationsarbetet tog omedelbart fart under interimsstyrelsens ledning, och redan 1 oktober 1906 förelåg ett upprop, undertecknat av ett stort antal intresserade¹⁾, vari Medelpads menighet i bygd och stad uppmanades att stödja den nya föreningen i dess verksamhet. Såsom föreningens uppgift angavs i uppropet:

— — — »att i rikaste mån tillvarataga minnen från Medelpads uråldriga kultur; att samla befintlig litteratur, gängse sägner och berättelser; att låta undersöka och skildra de i provinsen befintliga fornminnena, såsom runstenar, ättehögar, kyrkoruiner, att beskriva förgången industri och yrkesutövning, handslöjd, jordbruks- och skeppsbyggnadsverksamhet m. m.»

Likaså skulle en av föreningens större uppgifter bliva, »att från Medelpads skilda socknar anskaffa alla de byggnader, som hörde till en större Medelpadsbondgård av äldsta typ och att förse dem med en fullständig utrustning av äldre möbler, allehanda husgeråd och redskap; likaså en fiskaregård med tillhörande sjöbod och förr brukliga båtar och redskap; samt slutligen att anskaffa en lämplig plats, inom staden Sundsvalls område för föreningens byggnader och övriga anläggningar.»

Det var, såsom lätt inses, ett synnerligen vidsträckt arbetsprogram, som här framlades. Föreningens ursprungliga ledare voro ock medvetna om räckvidden av den uppgift de förelagt sig och föreningen. Det heter i uppropet, att

»det arbetsfält föreningen för sig utstakat är så stort, att alla, som där vilja arbeta, finna plats». Till den ändan framställa undertecknarna ock »en vördsam anhållan, att Medelpads invånare, vare sig de äro födda i provinsen eller ej, skola lämna sitt understöd i

¹⁾ Undertecknarna voro lektor G. A. Adlerz, Sundsvall, kyrkoherde O. Arbman, Borgsjö, landstingsman A. Asplund, Erikslund, trafikchefen Axel Berggren, Matfors, bankdirektör E. Berggren, Sundsvall, fru Carin Berg, f. Huss, Johannisberg, flottningsschefen Lowe de Bèsche, Fjäl, kam-

Olof Högberg. C. E. Hammarberg. E. Löfgrén. A. W. Kastberg.

form av skriftliga uppgifter och gåvor av ovan antydd art eller i form av penningbidrag». Ty, betonas det till slut, och sanningen därav framstår med all möjlig klarhet den dag, som är, »det hela blir en ekonomisk fråga av ganska stor räckvidd, och kraftigt understöd är därför behöfligt, om fornminnesföreningens stora uppgift skall inom närmaste framtiden kunna realiseras. Vi äro övertygade om, att Medelpads Fornminnesförening skall komma att höja kärleken till hemtorvan och fosterlandet; att den skall bidraga att vid vår sköna provins än mer fångs de främlingar, som där bygga och bo; att den skall bidraga att göra Medelpads sevärdheter kända för resande och turister; att den slutligen skall få en uppfostrande, frädlande och kulturell betydelse».

marskrivare J. A. Boström, Indal, skolföreståndarinnan fröken Karin Brundell, Sundsvall, kyrkoherde J. A:n Bråten, Skön, läroverksadj. E. Collinder, Sundsvall, major J. F. Cornell, borgmästarinnan Svea Drake, f. Wessblad, och kronofogde E. F. Engelstedt, Sundsvall, dir. E. A. Enhörning, Kubikenborg, lantbr. P. O. Flodén, Lucksta, skollärarna Otto Gottwall, Stöde, och J. Granström, Timrå, kyrkoherde Knut Hallberg, Selånger, hem.-äg. N. P. Halling, Rotvik, Njurunda, landstingsman H. Halfvarsson, Haverö, disp. H. E. Hammarberg, Sund, d:r J. Hammargren, Sättna, folkhögskoleförest. d:r L. Heden, Fränsta, fru Evelina Hellzén, Stöde, kommunalordf. N. F. Hellzén, Njurunda, kyrkoherde J. A. Holm, Timrå, fiskaren Aug. Hägg, Sundsvall, riksdagsman E. Hägglund, Hässjö, grosshandl. Gustaf Knaust, Sundsvall, hem.-äg. N. O. Liv, Lidensboda, kommissionslantm. Harald Lundberg, Fränsta, kontraktsprosten O. Modin, Fränsta, disp. V. E. Nilsson, Carlsvik, faktor Dav. Nordenson, Liden, nämndeman J. Nordin, Fjolsta, Lucksta, fru Alma Norström, f. Bünsow, Stockholm, häradsdomaren Olof Näslund, Ljusta, gästgiv. O. Olsson, Östbyn, redaktör Gust. R. Peterson, Sundsvall, komminister F. de Ron, Torpshammar, lärarinnan Elin Rydberg, Sundsvall, skollär. K. T. Samuelsson, Alnö, rådman Sv. af Sandeberg, Sundsvall, överlots E. Schön, Sundsvall, skollär. J. Sidner, Tynderö, kronolänsman Aug. Sjöstedt, Skön, redaktör H. Sällvin, Sundsvall, d:r E. N. Söderberg, Örebro, kom.-ordf. L. S. E. Söderberg, Haverö, rektor Fr. Törnvall, Sundsvall, syssloman J. M. Ulander, Sundsvall, bruksförvalt. L. Wallerstedt, Österström, kom.-ordf. N. O. Wallmark, Selånger, laborator d:r A. Westberg, Uppsala, kassör Ernst Westberg, Ange, lantbr. H. P. Westin, Usland, Alnö, prof. Anders Wide, Stockholm, fru Anna Wide, f. Hall, Sundsvall, kyrkoherde L. Widell, Ljustorp, landstingsman K. Wiström, Stöde, trävaruhandl. E. O. Ytterström, Sättna, hem.-äg. J. E. Åkerberg, Tynderö, possessionat Simon Öquist, Alnö, kommin. N. Östgren, Njurunda.

Anna Wide.

J. Sunesson.

H. Sallvin.

K. Aberstén.

Efter tjugufem år måste det sägas, att föreningen på ett i vissa hänseenden utomordentligt sätt lyckats förverkliga sina syftemål. Främst gäller detta själva museianläggningen, *Medelpads Fornhem*, som i anseende såväl till arten och värdet av förefintliga byggnadsverk som mångfalden och beskaffenheten av där hopbragta kulturföremål, att ej nämna platsens natursköna belägenhet, numera framstår som ett av de förnämsta bygdemuséerna i landet. Härutinnan må det i sammanhanget räcka med en hänvisning till den redogörelse över *Medelpads Fornhem* och allt vad däruti är, som längre fram i denna skrift lämnas av sakkunnig hand — intendenten, allas vår »Homo».

I andra avseenden åter lär det utan suckan få medgivas, att vissa av de ursprungliga önskemålen alltjämt kvarstå, såsom i fråga om den litterära och arkeologiska verksamhet föreningen satt sig före. Härvidlag bör dock erinras, att tjugufem år näppeligen förslå som ram kring något avslutat livsverk. Ur den synpunkten gives tvärtom hellre rum för den förhoppningen, att *Medelpads Fornminnesförening* *aldrig* skall komma att beteckna ett avslutat helt, utan att bland landskapets söner och döttrar skola framträda städse nya krafter, där de äldre enligt tingens ordning tryta, för att fortsätta verket såsom »framtidsbyggare på urgammal grund». I det erkännandet torde fornvårdens och hembygdsverksamhetens vänner i provinsen kunna samlas, när fornminnesföreningen nu vid uppnådda tjugufem år skådar tillbaka på en första märkes- och milstolpe i sin tillvaro, nämligen att den tillryggalagda vägen för visso ger större anledning till glädje över ärligt vunnen framgång än till ruvande missmod över verkliga eller förmenta underlåtenheter.

P. Österlund.

O. P. Lidbom.

B. Löfgren.

H. Hellzén.

Många äro de intresserade krafter, som under de hittills gångna åren medverkat till föreningens förkovran. Av den ursprungliga ledningen finner man vid kvartsekets utgång hrr Wide, Enhörning, Berggren, Sunesson och Sällvin samt fru Anna Wide, vilka alltjämt i olika avseenden stå föreningen nära.

När föreningen vid allmänt sammanträde 10 april 1907 antog sina med smärre ändringar alltjämt gällande stadgar, ansåg sig dittillsvarande ordföranden, numera framl. majoren *J. F. Cornell* ha fyllt sitt uppdrag, och ordförandeskapet överlämnades då till bankdirektören *E. Berggren*, vilken kvarstod i sagda funktion till årsmötet 2 nov. 1914, då han på grund av bristande tid avgick. Ordförande efter honom blev kronofogden *E. F. Engelstedt*, vilken vid föreningens bildande blev dess kassaman men härefter stod i spetsen för föreningen till årsmötet 1926, då han avsade sig och uppdraget lades i händerna på den nu fungerande ordföranden, v. häradshövding *Embl. Sundberg*, som sedan 1922 tillhört styrelsen, från 1925 som vice ordf. Kronofogde Engelstedt, som avled 10 okt. 1930, nedlade under sin långa verksamhet inom föreningen ett med rätta högt skattat arbete.

I april 1907 fästes författaren dr *Olof Högberg*, Njurunda, vid föreningen såsom dess intendent. Denne, om vars utomordentliga förtjänster inom den norrländska fornvården här näppeligen behöves lämnas mer än en enkel antydning, blev under de tre närmast följande åren den drivande kraften vid hopbringandet av föreningens samlingar. Dessa bereddes till en början provisoriska lokaler i tekniska skolan samt i flickläroverket i Sundsvall, tills de kunde flyttas till sitt nuvarande rum, sedan Sundsvalls stadsfullmäktige 15 april 1908 frikostigt och framsynt beslutit upplåta

ett större område å Norra stadsberget till föreningens disposition. D:r Högberg, vars värdefulla medverkan i råd och dåd föreningen alltjämt åtnjuter, erhöll 1 juni 1909 biträde av en avlönad amanuens, vilken syssla uppdrogs åt den på området väl hemmastadde läraren *Yngve Jansson*, Ljustorp, som dock redan på hösten samma år lämnade uppdraget. Till en början tänkte man sig en ersättare i numera framl. posttjänstemannen J. Th. Höglund, Sundsvall, som tidigare bl. a. visat sig som en intresserad samlare på folkmusikens område, men någon uppgörelse med honom kom icke till stånd, utan intendenten fick tills vidare reda sig med den tillfälliga hjälp han kunde uppbringa. En sådan tillfällig medhjälpare fann intendenten i nov. 1909 i sjökaptenen *Carl Eric Hammarberg*. Utbytet av det på så sätt inledda samarbetet visade sig så lyckat, att hr Hammarberg snart nog blev fast knuten till Medelpads Fornhem och bl. a. i april 1910 på föreningens bekostnad sändes att vid Nordiska Muséet studera lämpligaste sättet för fornsamlingars ordnande. Hösten 1911 reglerades definitivt föreningens förhållande till hr H. i dennes egenskap av amanuens, med vilken syssla då jämväl förenades sekreterareskapet. Från besagda tidpunkt har institutionen i C. E. Hammarberg haft en sannskyldig härold, den allom bekante »Homo», vilken aldrig lämnat obeaktat något tillfälle att sporra den stora allmänhetens intresse för anläggningen. På föreningens tioårsdag 1916 beslöt föreningen hedra sina bägge tjänstemän på så sätt, att dr Högberg upphöjdes till förste intendent och kaptén Hammarberg till andre intendent. I sammanhanget må erinras att även andra välförtjänta utmärkelser kommit Fornhemmets bägge tjänstemän till del. D:r Högberg innehar sålunda riddartecknet av Nordstjärneorden, och kaptén Hammarberg fick på sin 70-årsdag 1928 mottaga Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademiens antikvariska belöningsmedalj för »betydande insatser för bevarande av gammal svensk kultur i Medelpad».

Före Hammarberg tjänstgjorde som föreningens sekreterare den nitiske och kunnige hembygdsforskaren, förste läraren *Emil Löfgrén*, Njurunda, vilken hösten 1907 hade i nämnda funktion avlöst fröken *Anna Johansson*, Sundsvall. I tillgängliga handlingar nämnes såsom den förste sekreteraren inom föreningen läro-

verksadj. E. Collinder, men något protokoll av dennes hand föreligger icke.

Såsom vice ordförande i föreningen ha i nu nämnd ordning verkat numera framl. stadsläkaren dr C. O. *Elfström*, kronofogde *Engelstedt* (som förenade detta uppdrag med kassamannens), bokhandl. *J. Sunesson*, häradshövding *Sundberg*, rektor *N. A. Rönnholm* samt efter dennes avflyttning från Sundsvall 1931 chefredaktören *H. Sällvin*. Bibliotekarietjänsten har innehafts av bokhandl. *Sunesson*, läroverksadj. *Ivar Gerdin*, telegrafkontrollör *J. A. Svanberg* samt läroverksadj. *O. P. Lidbom*, vilken f. n. fungerar i nämnda befattning. Som kassaman tjänstgjorde en tid numera framl. apotekaren *C. G. Källberg*; f. n. beklädes posten av kamrer *Bernhard Löfgren*. Som förrådsförvaltare (med uppdrag att emottaga erbjudna gåvor till fornhemmet) har fru *Anna Wide* verkat alltsedan föreningens tillkomst och till 1930, då fru W. avgick och nämnda befattning indrogs. Till arkitekten *P. Österlund* överlämnades, då denne 1918 inträdde i styrelsen, uppdraget som föreningens byggnadsråd.

Bland styrelseledamöter i övrigt framstå numera framl. stadsingenjören *Karl Aberstén* samt skeppsstuvaren *A. W. Kastberg*, den sistnämnde avliden 1931 och märklig framför allt genom den storartade samling gåvor av olika slag han donerat till fornhemmet och varigenom han framträder som dettas störste enskilde givare, en omständighet som för alltid knutit hans namn till forminnesverksamheten i Medelpad. Apotekaren *Ernst Ahlberg* tillhörde styrelsen åren 1908—09.

Föreningens upphovsman, prof. *Anders Wide*, har under flera år haft uppdraget som redaktör av föreningens skrifter. Revisorer ha varit bl. a. lantm. *L. Thelning*, dir. *Petrus Andersson* och jägmäst. *Ivar Petri*. Föreningens styrelse har 1931 följande sammansättning:

Häradshövding Embl. *Sundberg*, ordf., chefred. *H. Sällvin*, v. ordf., förf. *Olof Högberg*, förste intendent, kapten *C. E. Hammarberg*, andre intendent och sekr., kamrer *Bernh. Löfgren*, kassaman, läroverksadj. *O. P. Lidbom*, bibliotekarie, arkitekt *P. Österlund*, byggnadsråd, övriga ledamöter bokhandl. *J. Sunesson* och läroverksadj. *Harald Hellzén*; revisorer äro bankkassör *Otto Wall-*

ner och grosshandl. Axel R. Åkesson med dir. Oscar Knaust och landsfiskal M. Widlund som ersättare.

I provinsens olika delar har föreningen alltifrån begynnelsen anlitat ett stort antal sockenombud, bland vilka kunna nämnas dåvarande riksdagsmannen S. H. Kvarnzelius, Skön, samt inom samma socken förste läraren Hugo Sundqvist och hem.-äg. Linus Westin, nämndeman P. E. Hallerström, Timrå, kyrkoherde Lars Hoflin, Liden, m. fl. (namnen å ett flertal andra intresserade inom denna kategori återfinnas under förteckningen å sid. 6). Jämväl ha en del s. k. sockengillen, med uppgift att verka för föreningens syften, bildats efter en missionsresa genom Medelpadsbygden av den outtröttlige prof. Wide 1922. Medelpadsgillen finnas i Stockholm samt i Uppsala, vilka på mångahanda sätt framträtt till fornminnesföreningens stöd, och slutligen ha en del hembygdstroga medelpadingar i förskingringen stått till föreningens förfogande som ombud, bl. a. i Härnösand, Gävle, Uppsala, Norrköping, Örebro, Luleå, Östersund.

I mycket avsevärd omfattning har Medelpads Fornminnesförening för sin verksamhet varit hänvisad att lita till enskild offervilja och frivilliga personliga insatser av tid och möda. Om detta å ena sidan kan vara att betrakta som en styrka — ty liksom i historien är, när allt kommer omkring, det personliga det högsta även i hembygdsarbetet — så har det å andra sidan icke kunnat förhindra, att företaget måst förbliva en institution med *begränsade* medel och begränsat omfång. Många prisvärda och maktpåliggande intentioner ha under årens lopp i brist på resurser måst anförtros åt en tämligen oviss framtid. I denna sammanfattande återblick må dock erinras om åtminstone ett par av de förblivande resultat utanför den rent museala verksamheten, på vilka föreningen kan visa tillbaka såsom dess insats. Så var det år 1908 föreningen, som tog initiativet till den undersökning av Medelpads folkmusik, som sedermera följde genom folkmusikkommissionen och som avslöjade vår provins som en av de märkligaste i landet i nämnt avseende. Ett verk av Medelpads Fornminnesförening var även när nyssnämnda år bygdens allmogespelmän mangrant samlades till festlig tävlan i Sundsvall. Genom föreningens tillskyndan var det, som det ståtliga minnesmärket tillkom över de 1809 års lantvärnsmän, vilka vid Sundsvall funno sitt sista rum. Att orten i

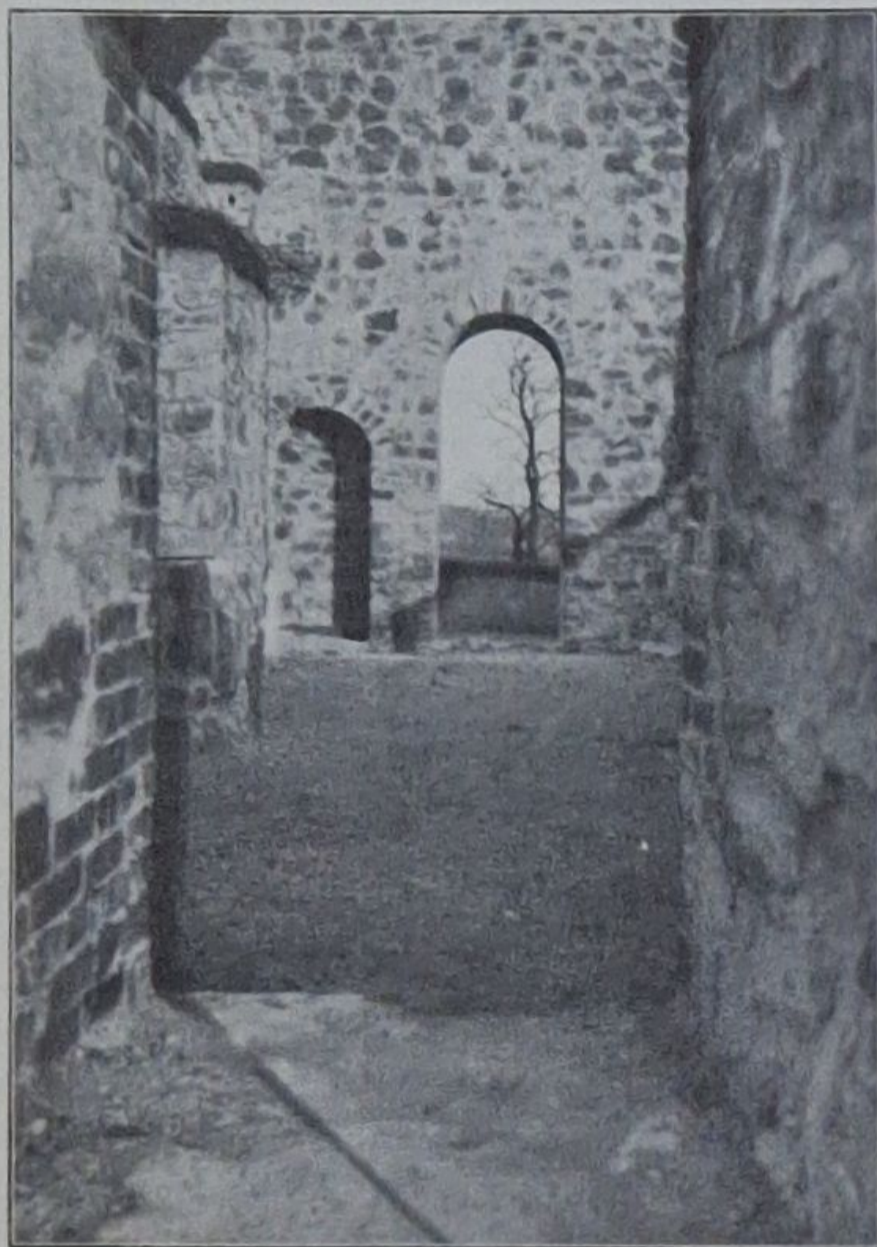
själva fornheimsanläggningen äger sin kanske främsta lockelse för främlingen bör ock särskilt nämnas, änskönt förhållandet nog samt omvittnats av den stadigt ökade besöksfrekvensen. Själva föreningen räknade vid sin tillblivelse 37 medlemmar. Antalet har under de följande åren varierat och utgjorde exempelvis efter tio år 394. För kalenderåret 1930 räknas 197 ledamöter, varav 18 hedersledamöter samt 54 ständiga medlemmar. Nedgången i siffrorna avhänger främst på tillkomsten under senare år av självständiga hembygdsföreningar i Stöde, Torp och Borgsjö.

I tacksam förbindelse står föreningen till ett anseeligt antal enskilda donatorer. Här må nämnas framl. grevinnan Wilhelmina v. Hallwyl, f. Kempe, som 1910 till en påtänkt fornkyrkas fullbordande överlämnade 500 kr. samt 1931 lät dessa medel följas av ytterligare 10,000 kr. till samma ändamål, den största kontanta donation föreningen hittills fått mottaga. Donationer och understöd på växlande belopp, 2,000 kr. och därunder, ha vidare under årens lopp tillflutit föreningen från fru Alma Norström, f. Bünsow, bankdir. och fru E. Berggren, dir. Wilh. Bünsow, grosshandl. och fru Oskar Häggbom, a.-b. Dahlén & Wählstedt, Sundsvalls Sparbank, Skönviks, Svartviks och Sunds bolag m. fl., att icke nämna de otaliga givare av små och stora gåvoföremål, alla lika välkomna, vilka bidragit att rikta föreningens värdefulla och rikhaltiga forn-samlingar. Såsom ett föredöme i thy avseende må här allenast nämnas en åtgärd av föreningens framl. ordförande, kronofogde Engelstedt, vilken år 1915 till föreningen donerade forngravsområdet, omkr. halftannat tunnland i utsträckning, i Hillsta by av Sköns s:n, innehållande hällelista och bronsåldersröse, Kumogra-ven kallad. I egenskap av personer, vilka i betydande mån, genom gåvor eller på annat sätt, befordrat föreningens verksamhet, återfinnas i övrigt såsom *hedersledamöter* följande (här namngivna i den ordning, vari de kallats):

Professor Anders G. Wide, konsul E. A. Enhörning, disp. Axel Jacobsen, rådman Sv. af Sandeberg, fru Alma Norström, f. Bünsow, dir. Wilh. Bünsow, skeppsstuvaren A. W. Kastberg, bankdir. E. Berggren, förf. dr Olof Högberg, fru Carin Berg, f. Huss, fru Maria Berggren, köpman Karl Dahlén, dir. A. N. Dahlén, landstingsman H. Halfvarsson, grosshandl. Oskar Häggbom, grosshandl. G. Knaust, fru Anna Wide, änkefru Anna Braathen, kapten Otto Braathen, löjtnant Einar Braathen, löjtnant G. P. Braathen, fru Kerstin Modin, f. Braathen, fru Maria Johanson, f. Braathen, dir. H. E. Hammarberg, samt kronofogde E. F. Engelstedt.

Och såsom *ständiga ledamöter* har föreningen haft glädjande anledning att utmärka än flere för dess syften och framgång nit-älskande gynnare och vänner.

Icke heller anslagsgivande allmänna myndigheter hava förbi-

Kyrkoruinen i Selånger, ett av Medelpads vackraste fornminnen.

sett Medelpads Fornminnesförening. År 1910 kunde föreningen uppbära av Västernorrlands läns landsting beviljade 400 kr. År 1912 lämnade Sundsvalls stadsfullmäktige sitt första anslag till institutionen, 500 kr. Jubileumsåret 1931 utgår stadsfullmäktiges anslag med 2,500 och landstingets med 2,000 kr. Även en del

landskommuner i Medelpad ha av sin magra pung men av desto mera gott hjärta lämnat årliga anslag på smärre belopp. Av ovärderligt gagn har slutligen den välvilja varit, som fornminnesföreningen städse rönt från *ortspressens* sida.

Hösten 1930 framkom från intresserat håll ett förslag till bildande av ett hembygdsförbund för provinsen och jämväl blev därvid ifrågasatt, att Medelpads Fornminnesförening skulle helt ombildas och uppgå i detta förbund. Föreningen beslöt vid årsmöte innevarande år att lämna sin medverkan till förslaget i så måtto, att föreningen förklarade sig beredd att ingå såsom medlem i ett provinsförbund, vilket ansågs böra benämnas Medelpads Fornminnes- och Hembygdsförbund.

I maj 1931 beslöts vid möte i Härnösand med ombud för länets hembygds- och fornminnesföreningar bildandet av ett gemensamt hembygdsförbund för Västernorrlands län, vilket förbund skulle arbeta på tvenne sektioner, en för Medelpad och en för Ångermanland. Frågan om en anslutning av Medelpads Fornminnesförening till nämnda länsförbund är ännu icke i alla detaljer avgjord.

De här i största korthet berörda nya strävandena inverka icke i något avseende på det resultat av Medelpads Fornminnesförenings verksamhet under ett kvartsekel, varpå föreningen kan visa tillbaka vid uppnådda tjugufem år. Under denna korta tidrymd har på säker och varaktig grund uppbyggts ett centralt, vackert och värdigt hem för fornminnesforskning och hembygdsvård i landskapet, där ständigt nya arbetsuppgifter komma att i rikt mått möta. Tjugufemårsminnet av en ospard, osjälvisk gärning kring hembygdens arv må mana hembygdens folk att med enta krafter slå vakt härom och därmed, var i sin mån, knyta sina namn till ett gott verk.

OSCAR FEUK.

VID MEDELPADS FORNHEM.

---

*Häruppe har ur tidens urna ramlat
ned några rester ifrån seklens gång.
De trägna händer, vilka en gång samlat
det rika arvet, tarva väl sin sång.*

*Häruppe i de gamla, gråa husen
ser jag gestaller från ett gånget förr
bland gamla ting i hundraden och tusen.
Och tankfull lyssnar jag vid minnets dörr.*

*Från nödårstid och barkbrödshårda dagar
hörs skvattkvarnshjulens surr, när dag var lång.
En gången tid, med benhårt sträva lagar
och magra korn på frostländ teg och vång.*

*Hörl spinnrockssurr och dunk från hårda slagor
och liars rassel från en gången tid,
som väl var hård, men likväl full av sagor
om hjältemod och dåd och trägen id.*

*Hör vilken sång bland dessa höga tallar
— en högstämd symfoni om tid som var.
Fiolers gnid och glam från gröna vallar
— allt bor i minnets fjärran eko kvar.*

*Hell er, I gamle, bland de gamla tingen,
ni mödans män och kvinnor — här min hand.
Hur långsamt tankens örn än lyfter vingen,
ser dock hans öga gamla gömda land.*

WILLIAM BODINGH.